

Yttrande över Ds 2015:33 Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända

Bakgrund och sammanfattning

Rädda Barnen arbetar för barns rättigheter och stöder barn i utsatta situationer - i Sverige och i världen. Rätten att söka asyl är en mänsklig rättighet och är en sista utväg för de som på grund av krig och förföljelse tvingas lämna sitt hemland. I dagsläget är 60 miljoner människor på flykt och hälften av dem är barn.

Den största andelen av alla flyktingar är internflyktingar eller befinner sig i sitt närområde. Endast en bråkdel söker sig vidare mot Europa och en ännu mindre andel lyckas ta sig in i EU och vidare till Sverige. Även om det endast är en begränsad andel flyktingar som tar sig till Sverige så är trycket stort på mottagningssystemet och vi står inför stora utmaningar inom flyktingmottagandet.

Rädda Barnen efterlyser ett tydligare barnperspektiv i det lagda förslaget men ställer sig i övrigt bakom en ny lag som leder till att alla kommuner tar ansvar för flyktingmottagandet. En sådan lag förutsätter dock en förbättrad och förstärkt samverkan mellan inblandade myndigheter och kommuner för att säkerställa ett mottagande av godtagbar kvalitet där barnets bästa och Barnkonventionens principer i övrigt beaktas.

Utbildningsinsatser hos Arbetsförmedlingen rörande Barnkonventionen, barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser kan vara nödvändiga då lagförslaget omfattar barn och Arbetsförmedlingens vanliga målgrupp är vuxna.

5.1 En ny lag som leder till att alla kommuner tar ansvar

Rädda Barnen ställer sig bakom en ny lag som leder till att alla kommuner tar ansvar för flyktingmottagandet. Men en sådan lag bör ha ett tydligare barnperspektiv än det lagda förslaget.

En sådan lag förutsätter också en förbättrad och förstärkt samverkan mellan inblandade myndigheter och kommuner för att säkerställa ett mottagande av godtagbar kvalitet där barnets bästa och Barnkonventionens principer i övrigt beaktas. Genom ökad och förbättrad samverkan kan kommunerna även ges en större möjlighet att förbereda och ha ökad beredskap för mottagandet. Likaså bör samverkansmöjligheterna mellan kommuner ökas för att kommuner ska kunna gå ihop och tillgodose barns behov av hjälp och stöd samt säkerställa att de får sina rättigheter tillgodosedda.

Ur ett barnperspektiv är det positivt att snabba på en kommunplacering. Migrationsverkets anläggningsboenden fylls på från två håll. Dels är inströmningen av asylsökanden hög, dels blir familjer som beviljats permanent uppehållstillstånd kvar allt längre tid i avvaktan på kommunplacering.

Den höga belastningen ger sämre bostäder och sämre förhållanden för barn. I Rädda Barnen studie ”Var redo att kämpa” framkommer att ett återkommande problem är att det inte finns någonstans för barnen att sitta och göra sina läxor. Många bor trångt och ofta finns det inte ens en stol och ett bord att sitta vid utan man får sitta i sängen. En flicka som delade rum med sex syskon beskrev hur hon brukade sätta sig i garderoben för att få lite lugn att göra läxorna. Det som också lyfts fram utöver låg standard (trasiga element, klotter på väggarna, brist på möbler), var trångboddheten och att lägenheterna ofta ligger i små samhällen med dåliga kommunikationer.¹

Ur ett barnperspektiv är det även positivt om en lagändring kan leda till ett minskat EBO. Att själv ordna boende är i sig inte negativt. Men om det i realiteten innebär att nyanlända på grund av den långa väntetiden på en kommunplacering flyttar in hos vänner eller släktingar så är det inget att sträva efter. Det kan leda till trångboddhet med litet eller inget utrymme för barn att göra läxor eller leka på. När EBO används på detta sätt minskar också

¹ Var redo att kämpa! – Asylsökande barn och föräldrar berättar om sin första tid i Sverige, Sofia Pehrsson, Rädda Barnen 2014, sid 9 och 15. Studien finns att hämta på <http://resourcecentre.savethechildren.se/search/site/var%20redo%20att%20k%C3%A4mpa>

kommunernas möjligheter att planera och att fördela resurser avseende till exempel skola och förskola för att möta behovet.

5.3 Anvisning

Den föreslagna lagen täcker in samma målgrupp som gäller för lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, men utan åldersbegränsningar. Det betyder att den även omfattar barn, utom ensamkommande barn som särskilt undantas. En följd borde vara ett tydligt barnperspektiv. En sådan lag förutsätter dock en förbättrad och förstärkt samverkan mellan inblandade myndigheter och kommuner för att säkerställa ett mottagande av godtagbar kvalitet där barnets bästa och Barnkonventionens principer i övrigt beaktas.

Utöver kommunens arbetsmarknadsförutsättningar och befolkningsstorlek ska endast det sammantagna mottagandet beaktas vid fördelningen. Rädda Barnen vill påpeka att det finns kommuner som i dagsläget inte kan leverera tillräckligt stöd och service när det t ex gäller förskola, skola och socialtjänst. När antalet barn ökar i antal finns därför skäl att känna oro för bristande likvärdighet i samhällsservicen. Statens krav på kommunerna bör därför vara tydliga så att alla kommuner kan leva upp till vad som krävs.

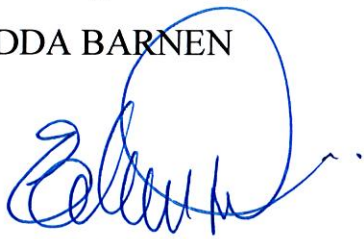
5.7.2 Fördelning genom länstal och kommunal

Förslaget innebär att Arbetsförmedlingen, efter samråd med länsstyrelserna och Migrationsverket, fastställer en fördelning av mottagandebehovet i varje län och i varje kommun.

Arbetsförmedlingens verksamhet och insatser riktar sig vanligtvis till vuxna. Vid anvisningen av nyanlända omfattas nu även barn. Barnperspektivet kan därför behöva förtydligas. Likaså kan utbildningsinsatser hos Arbetsförmedlingen rörande Barnkonventionen, barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser vara nödvändig. Rädda Barnen har tidigare varit kritiska till lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och det faktum att ingen har ansvaret för barns etablering eller för att ge barn samhällsinformation.

Med vänlig hälsning

RÄDDA BARNEN

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Elisabeth Dahlin', with a large, stylized flourish above the name.

Elisabeth Dahlin,
Generalsekreterare